

ŠKOLE OTPORNE NA KATASTROFE

Na području Bosne i Hercegovine blizu stotinu naseljenih mesta pogodjeno je elementarnim nećelodama tokom 2014. godine. Poplave i klizišta pogodili su oko 560 hiljada stanovnika, od čega blizu 140 hiljada djece. Nizak stepen pripremljenosti nadležnih institucija na svim nivoima vlasti, kao i samog stanovništva, rezultirao je velikom materijalnom štetom, ostavljajući mnoge porodice bez domova. Kako bismo pomogli u smanjenju rizika od prirodnih i drugih nesreća, Save the Children u 2015. godini realizuje program usmjeren na smanjenje rizika od prirodnih i drugih nesreća na području opština Maglaj, Šamac, Gradačac, Srebrenica, Sanski Most i Brčko Distrikta.

Pomoć Maglaju nakon poplava

Slike potpuno potopljenog Maglaja iz maja 2014. godine šokirale su domaću javnost, ali i šire. Ova opština je među onima je koje su pretrpjeli najviše štete u Bosni i Hercegovini (BiH).

„Predstoji nam teška borba sa svim što nas je snašlo. Nakon poplava ostaju klizišta sa kojima nikada niste sigurni da su potpuno sanirana.“ – izjavio je prilikom obilježavanja godišnjice poplava načelnik opštine Maglaj Mehmed Mustabašić.

Ulice Maglaja više nisu pod vodom, život se vratio u ustaljenu svakodnevnicu, a i privreda se polako oporavlja. Građani, a naročito djeca nerado se sjećaju poplava, popopljenih stanova, evakuacija i svega što ih je snašlo, ali upravo iz sjećanja i uspomena treba proizaći nova energija kojom će se stvoriti lokalna zajednica spremna da odgovori i ovakvim izazovima.

„Osjećao sam se uplašeno. Nisam znao šta se dešava. Iako moja kuća nije potpoljena, bio sam jako zabrinut za svoje druge koji su bili pogoden. Mislio sam da će mi biti drago što idemo ranije na raspust, ali nije. Jedva sam čekao povratak u školu.“ – Dječak, 7. razred.

„Puno sam plakala, nisam znala šta će se s nama desiti. Naša kuća je bila na udaru i bojala sam se da se nećemo moći spasiti“ – Djevojčica, 5. razred

Foto: Amir Bašić/Save the Children

Neposredno nakon poplava, Save the Children je na području Maglaja pružio pomoć ugroženom stanovništvu u vidu vaučera za raščišćavanje i dezinfekciju kuća, a kasnije i pomoć u obnovi domova i škola.

Nastavak aktivnosti Save the Children-a u Maglaju

Save the Children, kao organizacija čiji je primarni fokus zaštita djece, odmah se uključila u pomoć unesrećenom stanovništvu, naročito djeci. Pomoć je uključivala opremu za spašavanje života, opremu za raščišćavanje i dezinfekciju kuća, a kasnije i pomoć u obnovi domova, škola, te kroz Kutke za djecu koji su u vrijeme velike nesreće predstavljali sigurno mjesto za djecu gdje su mogla da uče, igraju se, a gdje im je iujedno pružana i psiho-socijalna pomoć kako bi se mogli nositi sa traumama.

Nakon aktivnog pružanja pomoći neposredno nakon poplava, Save the Children se dalje fokusirao na programe smanjenja rizika od prirodnih i drugih nesreća (eng. Disaster Risk Reduction – DRR). U Maglaju su ove aktivnosti uključivale obuke za školsko osoblje i učenike, izrade procjena ugroženosti, planiranje i razvoje akcionih planova za smanjenje rizika od prirodnih i drugih nesreća, simulacije i vježbe postupanja u slučaju prirodnih ili drugih nesreća, kao i opremanje škola sa protupožarnim aparatima, kabinetima za prvu pomoć, ljestvama i drugom opremom za spašavanje. Ove aktivnosti provedene su uz finansijsku podršku Malteser International Europe.

„Nama je bitno da su akcioni planovi fokusirani na djecu, da svi akteri stavljamaju djecu u prvi plan, i da se određene aktivnosti koje će se raditi sa djecom, nastavnicima i upravama škola, prenesu na ovaj viši nivo, nivo lokalne zajednice. Kroz ovaj projekat nastojaćemo da integriramo naša iskustva i metode rada sa djecom u vanrednim okolnostima u planove za postupanje u slučaju prirodnih ili drugih nesreća,“ istakla je direktorica Save the Children za sjeverozapadni Balkan Andrea Žeravčić.

(Foto: Šejla Dizdarević/Save the Children)

Otporni na katastrofe!

„Ne planirati znači planirati neuspjeh.“ -
Benjamin Franklin

Smanjenje rizika se nameće kao logičan dio planiranja budućeg djelovanja u slučajevima prirodnih i drugih nesreća. Kroz DRR projekat, Save the Children se fokusira na rad sa ključnim akterima u lokalnim zajednicama, koji prvi reaguju u slučajevima prirodnih i drugih nesreća, kako bi osigurali da su adekvatno edukovani, imaju kapacitete i uspostavljene procedure za brzu reakciju. Planirano je da se ovi ciljevi postignu kroz razvoj i provođenje Procjena rizika na nivou škola i opština, te planova zaštite i spašavanja koji uključuju jasne protokole i standardne operativne procedure za zaštitu djece u vanrednim situacijama na lokalnom nivou. Ove procjena rizika i planove postupanja već su izradile i usvojile osnovne škole „Novi Šeher“ i „Maglaj“ iz Maglaja.

(Foto: Jasmin Agović/Save the Children)

Blizu 180 učenika iz dvije osnovne škole, „Novi Šeher“ i „Maglaj“, učestvovalo je u 60 obuka i radionica s ciljem unapređenja njihove pripremljenosti, te jačanja njihovih kapaciteta za brz i adekvatan odgovor u slučajevima prirodnih i drugih nesreća.

(Foto: Jasmin Agović/Save the Children)

„Kada su se poplave desile, mi kao kolektiv smo reagovali instiktivno, ljudski. Nismo imali nikakvu strategiju i plan, ali smo znali da moramo sačuvati najvažnije, pa smo tako dokumentaciju i arhivu prenijeli na viši sprat, a prava je sreća što je voda počela navirati u toku noći, kada nije bilo đaka. Ne mogu ni da zamislim šta bi se desilo da su učenici bili tu.“ – kaže jedan od nastavnika OŠ „Maglaj“

Od januara 2015. kada je počela provedba programa, do danas, 25 uposlenika i 179 učenika iz dvije osnovne škole, „Novi Šeher“ i „Maglaj“, učestvovali su u 60 obuka s ciljem unapređenja njihove pripremljenosti, te jačanja njihovih kapaciteta za brz i adekvatan odgovor u slučajevima prirodnih i drugih nesreća. Radionice i vježbe – simulacije raznih prirodnih i drugih nesreća – osigurale su da učenici kao i njihovi nastavnici, imaju relevantne informacije i

(Foto: Jasmin Agović/Save the Children)

Kao dio aktivnosti, Save the Children je organizovao taktično-pokazne vježbe za učenike dvije maglajske škole kako bi praktično primijenili stečeno znanje o djelovanju u slučaju prirodnih i drugih nesreća.

(Foto: Jasmin Agović/Save the Children)

vještine kojima će se ojačati njihova otpornost i kapacitet da zaštite sami sebe i svoje vršnjake u slučaju prirodne ili druge nesreće.

„Sa djecom smo kroz radionice pokušali da im pružimo što više informacija o hazardima, ali i da im pomognemo da razviju određene vještine koje će im pomoći da budu što spremniji za ovaku vrstu životnih izazova.“ – kaže jedan od nastavnika koji je realizovao radionice sa svojim učenicima.

„O poplavama i sličnim opasnostima nisam znala puno, ali sam kroz ove radionice naučila dosta toga. Najvažnije što sam naučila je to da moram ostati smirena i da ne treba panicići.“ – djevojčica 5. razred

„Sad smo naučili i kako se trebamo ponašati ako se poplava desi dok smo u školi. Trebamo mirno izaći iz učionice i popeti se na viši sprat, a ako smo već gore, trebamo ostati i čekati pomoć“ – dječak 7.razred.

Simulacija u OŠ „Maglaj“ donijela je za djecu dosta uzbudjenja, a odrasle je podsjetila na ne tako lijepe uspomene iz nedavne prošlosti. Simularani scenario podrazumijevao je da se kroz Maglaj, nakon intenzivnih kiša, sprema makismalni voden val koji može prouzrokovati štete na objektima i donijeti opasnost po stanovnike grada. Pomoćnica direktora putem školskog razglaša obavijestila je učenike da opasnost dolazi, koji su se po ranije utvrđenom planu, sa svojim nastavnicima, premjestili na viši sprat škole. Učenici su po planu napustili

(Foto: Jasmin Agović/Save the Children)

(Foto: Jasmin Agović/Save the Children)

učionice, vidno raspoloženi slijedili su plan evakuacije, ali i svjesni da znanja koja su sada dobili ostaju za cijeli život i da, ako bude potrebe, mogu biti od životnog značaja.

„Sad na vježbi smo se zezali, jer znamo da nema opasnosti, ali ako se poplave ponovo dese, znamo što trebamo da radimo. Mene baš zanima da učim i o drugim nesrećama kao što su požari ili zemljotresi. Nastavnici nam lijepo objašnjavaju i nije dosadno.“ – dječak 6. razred.

Novi Šeher

OŠ „Novi Šeher“ nalazi se u istoimenom naselju u sastavu opštine Maglaj. Ovo naselje zbog geografskog položaja nije bilo pogodeno poplavama, ali jedan dio naselja, uslijed obilnih kiša, pogoden je pomjeranjem tla i klizištima. Nekoliko učenika i nastavnika OŠ „Novi Šeher“ bili su direktno pogodeni klizištima.

„Kuća je oštećena i nismo smjeli boraviti u njoj. Kiša je puno padala, a ja sam se bojao da nam se kuća ne sruši“ – dječak 4.razred.

OŠ „Novi Šeher“ nije raspolagala nikakvim sredstvima za sprečavanje prirodnih i drugih nesreća. Nismo imali hidrante, protipožarne aparate, ma ništa! Našim naporom i uz pomoć organizacije Save the Children danas smo na jednom većem nivou spremniji.“ – istakao je direktor škole Zijad Meškić

Ova osnovna škola suočava se sa mnogim izazovima kao što su drastično smanjenje broja školske djece, nacionalne podjele i diskriminacija, loša infrastruktura i sl. Međutim kod situacija poput elementarnih nepogoda sve drugo pada u drugi plan, a bezbjednost djece predstavlja prioritet.

„Mi smo na edukaciji zaista naučili dosta toga, naročito što se o zemljotresima, požarima, poplavama i sličnoma zna dosta površno. Ono što bih ja posebno istakla jeste to što smo se mi za vrijeme edukacije zaista lijepo družili, dosta toga naučili, ali i međusobno zblizili.“ – kazala je jedna od nastavnica.

OŠ „Novi Šeher“ za svoje učenike, kao dio aktivnosti sa Save the Children-om organizovala je taktično-pokaznu vatrogasnju vježbu. Vježba dolazi kao kruna dosadašnjeg rada sa djecom u kojem su edukovani nastavnici stečeno znanje o djelovanju u slučaju prirodnih i drugih nepogoda prenosi na svoje učenike.

„Radionice s našim nastavnikom bile su zanimljive, naučili smo kako se treba ponašati kada se desi neka opasnost.“ – učenica 5. razreda

U jednoj prostoriji primjećen je požar, dežurni učenik koji je primjetio dim obavještava direktora koji zatim dugom zvonjavom školskog zvona aktivira školski Plan zaštite i spašavanja. Nastavnici zatim, bez panike, zajedno sa djecom, utvrđenim putem napuštaju objekat. Dim mašina je stvarala efekat požara i svi akteri imali su odličan uvid u to kako zapravo izgleda požar. Djeca su mirno napustila školsku zgradu gdje ih je dočekalo iznenadnje u vidu dva kontrolisana požara koje su prethodno pripremili članovi Udruženja „Mali vatrogasci“ Sarajevo koji su provodili aktivnosti edukacije osoblja, ali i pripreme pokaznih vježbi. Kada je vanjski požar primjećen, dvoje nastavnika su protipožarnim aparatom ugasili vatu, na opšte oduševljenje prisutnih učenika.

„Nastavnici su kroz ovu edukaciju imali predavanja na temu kriznih situacija kao što su požari, zemljotresi, poplave i sl. Mogu reći da su nastavnici pokazali veliko interesovanje za navedene teme i jako sam zadovoljan kako smo radili skupa.“ – rekao je Adem Hrković ispred Udruženja za zaštitu od požara i zaštitu okoliša/životne sredine „Mali vatrogasci“

(Foto: Jasmin Agović/Save the Children)

Svi zajedno za dobrobit djece!

Unapređenjem kapaciteta svih aktera, uključujući opštinske vlasti, lokalne službe za zaštitu stanovništva, obrazovne institucije, civilnu zaštitu i civilno društvo (kao što je Crveni krst/križ), Save the Children namjerava poboljšati položaj djece i osigurati da su njihove potrebe u slučaju prirodnih ili drugih nesreća adekvatno planirane kako bi bile pokrivenе u prvoj reakciji kao i u narednim fazama odgovora na varednu situaciju na lokalnom nivou.

Save the Children International

Ljubljanska 16, Sarajevo

Bosna i Hercegovina

Tel.: +387 (0) 33 290 671

Fax: +387 (0) 33 290 675

<http://nwb.savethechildren.net>